

Ülemaal nimetud Aasia maa paikade järele nimetatakse ka siis neid sugurusiid suureks Altai-ehk Tuurani rahhwa koguks. — Neil olid wanaal aeval kuu ehitne Kristust omad mäelaewandused Altai- ja Uurali mägede sees ning nende Aasia lagendikus olewa kalnu künkastest „чудския морины“ ning kantside waremetest wõib arwata, et nad omas kultuur olekus kaunis kõrge järje peal oliwad ning neid nimetate Tshuudi (s. o. i me) rahhwaks. Ka oliwad n'ad olemad põllumehed ja loomade kaswatajad. — Arwata on, et Uurali jõe Lääne poolses kallas olew Tshuudi rahhwa kogu kuni Kaspia mereni ulatas ja ka Kreeka rahhwaga ennat tutwustas; sest Kreeklaste kuuks hystooria ehk aja-luo kirjutaja Herodoot, kes 444 e. Krist. elas, näib neid tundma ja nimetab neid mustakuue meesteks, ehk „melanheeniks“, mis ka täna pääwani Gertlastele kõige tähtsamaks ise omaduseks on jäänud. —

Rahwaste rändamise ajal ja ka osast selle läbi sai Euroopas olew suur Tshuudi rahwas kahhte kilsda lõhutud, need on: Ida poolne, ehk Uurali-Wolga- ja Lääne poolne, ehk Baltimaade rahhwa kogu. — Siiski uuemad rahwaste ja keelte uurijad jägawad neid järeltulewal kombel:

1) Ungari selts; seks arwatakse Dobi jõe Ost-jaagid, Woluugid (Pärmi-, Tobolsti ja Tombski

kubermangudes) ning Madshaarid Ungari maal (7 milj. hingge.)

2) Bulgaaria ehk Wolga selts; seks arwatakse a) Tsheremišid (Kaasani, Kostromaa, Nishni-Nowgorodi, Drenburgi, ja Wiätka kubermangudes) umbes 200,000 hingge; b) Mordwiinid (kahes jaus, s. o. Ersa ehk Ersja rahwas ning Mofsha rahwas), Astrahaani, Kaasani, Nishni-Nowgroodi, Drenburgi, Pensa, Samaara ja Sa-raatowi kubermangudes ning ka osast Taurias elamas, — umbes 500,000 hingge.

3) Biarmiade ehk Pärmi seltskond; senna arwatakse Sirjaanid, Arhangli ja Wologda kubermangus, 71,000 hingge, Biarmi rahwas, Pärmi ja Wiätka kubermangudes, 53,000 hingge ning Wotjäägid, Kaasani ja Wjätka kubermangudes, ligi 200,000 hingge suur;

4) Baltimere äärne selts. See selts on omas rahhwauses, uskus ja muudes kommetes kõige puhtam, suurem, ning targem Wene-maal olewa Soome sugurudest ning nende kilsda langewad 1) Soomlased (umbes 1½ milj. hingge); 2) Gertlased (ligi 800,000 hinge); 3) Piiri rahwas Kuura ja Piiri maal (Kuurlased — Ahrens) paljast 2072 hingge weel järel ja needki lähewad iga pääwaga ikka enam ja enam Vätkaseks. 4) WOODid ehk Waatjalaised, wõi laiemalt: õiguse pärast